

GPP4Growth - Īss politikas apraksts A1.3b

Kas ir ZPI ?

Zaļais publiskais iepirkums (ZPI) ir process, kura ietvaros valsts iestādes cenšas iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus ar iespējami mazāku ietekmi uz vidi visā to dzīves ciklā, salīdzinot ar citā veidā iegūtām precēm, pakalpojumiem un darbiem ar tādu pašu primāro funkciju.

Kas ir GPP4Growth?

GPP4Growth apvieno deviņu valsts iestāžu pieredzi un praksi no visas ES, lai uzlabotu šo valsts iestāžu spēju īstenot politiku, kas veicina ekoloģiskus jauninājumus un videi draudzīgu izaugsmi ar "zaļo publisko iepirkumu" (ZPI). 14% no ES kopējā IKP patērē Eiropas valsts iestādes. Šo publisko izdevumu precēm, pakalpojumiem un darbiem kopējā paredzamā vērtība ir EUR 1,8 triljoni gadā. Šo būtisko valsts varas "pirktspēju" var izmantot, lai veicinātu eko inovācijas, resursu efektivitāti un videi draudzīgu izaugsmi, veicinot videi draudzīgas un ar resursu efektivitāti saistītas preces un pakalpojumus.

Politikas rekomendācijas par esošo resursu ziņā efektīvo politiku un ZPI plānu uzlabošanu

Kopsavilkums

Tāpat kā visām pārējām Interreg Europe programmām, labākas politikas izstrāde, daloties ar zināšanām un pieredzi, ir arī ZPI4Growth programmas galvenais uzdevums. GPP4Growth programmas Aktivitātes 1.3 ietvaros katram no deviņiem GPP4Growth partneriem bija jāanalizē sava esošā zaļā publiskā iepirkuma politika, un bija iespēja dalīties savā pieredzē zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) ietvaros. Šī analīze identificēja vairākus elementus, kurus var uzskatīt par "labāko praksi" saistībā ar ZPI praksi valsts iestāžu darbā.

Šis politikas īss kopsavilkums izveļ šos elementus un rekomendē to izmantošanu, lai uzlabotu pašreizējās ZPI politikas visā ES, vai, ja nepieciešams, lai vadītu jaunu ZPI politiku izstrādi.

Esošo ar GPP saistīto politiku analīze

Lai iegūtu informāciju par katra GPP4Growth partnera reģionu pašreizējo politiku un plānu attiecībā uz zaļo publisko iepirkumu analīzi, lūdzu, aplūkojiet sekojošas GPP4Growth atskaites '**Politikas rekomendāciju atskaite par esošo resursu ziņā efektīvo politiku un ZPI plānu uzlabošanu**' 4.nodaļu (16 – 27.lpp.).

Ievads

Lai zaļais publiskais iepirkums (ZPI) būtu ilgtspējīgs ekonomiskās attīstības ietekmīgs instruments ES, ir jāizmanto visaptveroši un stingri plāni un politikas, kas atvieglo un vada ZPI izmantošanu valsts iestādēs.

Pēc atsevišķu GPP4Growth partneru reģionu pieredzes un esošo politiku analīzes, tika identificēti septiņi "labākās prakses" elementi. Ir ieteicams tos nodot valsts iestādēm citu dalībvalstu reģionos tā, lai katra no tām varētu izveidot vai uzlabot paši savu ZPI un resursu ziņā efektīvos plānus un politikas. Šīs nododamās politikas izstrādes rekomendācijas ir minētas zemāk.

1. Vairāku līmeņu un vairāku aspektu konsekventa plānošana

GPP politikas stratēģijas un rezultātā iegūtās izstrādes plānošanai (vai esošās politikas uzlabošanai) ir jābūt visaptverošai. Stratēģijas analīze un pamatojums ir svarīgs izstrādāto politikas dokumentu papildinājums. Saistībā ar ZPI politikas izstrādi ir svarīgi veikt ieguvumu analīzi, kas ietver gan faktiskos vides politikas ieguvumus, gan potenciālos ekonomiskos ietaupījumus. “Zaļās” iespējas bieži vien to kalpošanas ilguma laikā sanāk lētākas nekā tradicionālie produkti vai pakalpojumi. Lai izmērītu šādus ekonomiskos ieguvumus, var izmantot “Dzīvescikla izmaksas”.

Lai pārliecinātos, ka politika (vai politikas uzlabojums) ir vērtīga un var pastāvēt ilgstoši, pirms pašas politikas izstrādes ir svarīgi, lai atbildīgā iestāde:

- nosaka mērķus, ko tā cenšas sasniegt (ZPI ietvaros);
- izvēlas instrumentus, kas tiks izmantoti šo mērķu sasniegšanai, un;
- nosaka vērtēšanas metodes, ar kurām tā varēs izmērīt, ciklā šie mērķi ir sasniegti, izmantojot politiku laika gaitā.

2. Inovatīvo IT tehnoloģija metodiskā izmantošana

Elektroniskā publisko iepirkumu platforma ir jebkuras ZPI politikas augsti rekomendējams elements. Šāda veida platforma atvieglo un paātrina zaļā iepirkuma procesa administratīvos aspektus laika gaitā gan no iepirkuma veicēja viedokļa, gan no piegādātāja puses. Papildus tam, ka šī platforma atvieglo faktisko pieteikumu apstrādi, tā var arī:

- darboties kā publiski pieejamo zināšanu un informācijas apmaiņa, kas var stiprināt publisko dialogu un veicināt izglītošanu par ZPI labākajām praksēm,
- aktivizēt un veicināt produktu dzīvescikla izmaksu izmantošanu;
- sniegt informāciju tiem, kuru loma ir sastādīt zaļos konkursus par vides kritērijiem, kas ir gatavi izmantošanai un kurus var izmantot konkursa produktu/pakalpojumu apraksta ietvaros un/vai izveidot daļu no līguma slēgšanas piešķiršanas kritērijiem konkursam;
- būt par informācijas avotu uzņēmējiem par konkursiem (papildus saistītā administratīvā sloga samazināšanai, ja tie vēlas piedalīties konkrētā konkursā);
- tikt izmantota, lai uzraudzītu ZPI mehānismu veikspēju;
- sniegt skaidrus norādījumus par valsts iestāžu politiku saistībā ar visa veida vides ilgtspējīgu produktu/pakalpojumu virzīšanu.

3. Daudzpusīgas konsultācijas un sabiedriskais dialogs, kas apvienots ar izglītošana zaļo publisko iepirkumu (ZPI) nozarē

Zināšanu trūkums ierēdņu vidū ir viena no galvenajām barjerām, lai ZPI varētu izmantot valsts iestādēs visā Eiropā. Šo specializēto zināšanu trūkumu var kompensēt, ieceļot atbilstošu personu, kas ir pilnībā atbildīga par iepazīstināšanu ar vides kritērijiem iepirkuma procesā departamenta ietvaros. Vēl viena augsti rekomendējama iespēja ir katram reģionam izveidot atvērtu informācijas apmaiņas tīklu par ZPI, kas palīdzētu ieviest ZPI no rīkotāja skatpunkta.

Iesaistīšanās tirgū pirms konkursa sastādīšanas var rīkotāju iepazīstināt ar iespējamajiem risinājumiem un ļaut identificēt jebkādas saistītos riskus. Šis ‘tirgus dialogs’ arī palīdzēs valsts iestādei apzināties, vai tirgū pašreiz ir pieejami kādi risinājumi, vai piegāde ir ierobežota, vai to cena pārsniedz valsts iestādes budžetu.

Pienācīgs informācijas apmaiņas tīkls ļautu darboties šī tirgus dialogam un vēl daudz ko citu. Tīkla dalībniekiem vajadzētu ietvert:

- politikas veidotāju pārstāvjus, kas ir atbildīgi par ZPI valsts iestādes ietvaros;
- augstāko mācību iestāžu un pētījumu centru pārstāvjus, kas varētu sniegt zināšanas un pētījumus par zaļo produktu/pakalpojumu ietekmi uz vidi;
- likumīgos pārstāvjus, lai tie varētu interpretēt ES regulas attiecībā uz ZPI un norādīt veidus, kā nodrošināt ZPI pielietojumu;
- pārstāvjus no lielām organizācijām, kas jau veic publiskos iepirkumus, lai tie sniegtu nepieciešamo ieredzi par ZPI izpildes procesu;
- tirgus un rūpniecības nozares pārstāvjus, lai tie dalītos, kad uzņēmumiem būtu iespējams ieviest ekomarķējumu, sasniegt zaļos kritērijus un vispārīgi būt pozīcijā, lai sniegtu visu, kas nepieciešams zaļajiem konkursiem.

Lai uzlabotu informācijas apmaiņas efektivitāti nākotnē, ieinteresēto personu tīkla darbībai ir jābūt arhivētai un pieejamai, iespējams, izmantojot iepriekš minēto elektronisko publisko iepirkumu platformu.

4. Obligāto vides kritēriju ieviešana līdz to pilnīgai atcelšanai

Ir ieteicams, lai vides kritēriju obligāta izmantošana konkursa izvērtēšanas procesā tiktu ieviesta kā daļa no ZPI politikas. Tomēr, vides kritēriju pielietojuma pārveidošanas modelis no iespējama uz obligātu ir jāizmanto tā, lai nodrošinātu, ka tirgum ir laiks pielāgoties un nodrošināt konkursiem piemērotus risinājumus.

Šī vides kritēriju pielietošanas pārveidošanas modeļa no "iespējama uz obligātu" kritēriji ir noteikti sekojoši:

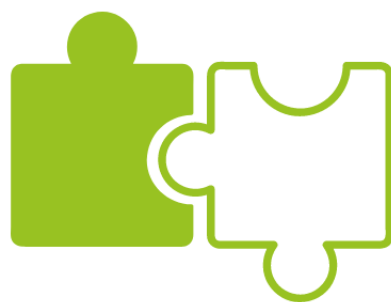
- 1.solis: Tirgus iespēju izpēte, lai identificētu tos reģionālā tirgus segmentus, kam ir lielākais potenciāls zaļo tehnoloģiju un prakses attīstīšanā.
- 2.solis: Vides kritēriju iespējamās izmantošanas veicināšana šajos atsevišķajos tirgus segmentos.
- 3.solis: Pēc tirgus, kas spēj atbilst vides kritērijiem, piegādes iespēju apstiprināšanas, var tikt veikta pārveidošana uz vides kritēriju obligātu pielietojumu.

Vides kritēriju obligātās pielietošanas ilgtermiņa efektam ir jābūt tādām, ka dotā tirgus segmenta adaptācija šai jaunajai zaļajai prasībai rezultātā sniedz palielinājumu zaļo produktu/pakalpojumu piegādē un vienlaicīgu to cenu samazinājumu. Tam sekos, ka laika gaitā šo tradicionālo produktu/pakalpojumu ne-zaļo versiju likvidēšanas rezultātā tiks ieviesti šie jaunie produkti/pakalpojumi, kas pēc būtības jau būs ilgtspējīgi un videi draudzīgi, un tādējādi prasība izmantot vides kritērijus vairs nebūs nepieciešama.

5. Ekoloģisko sertifikātu (ekomarķējuma) racionāla ieviešana publisko iepirkumu politikā

Ir ieteicama "ekomarķējuma" racionāla ieviešana ZPI politikā.

Tomēr, ir jābūt uzmanīgiem, pirms tiek ieviests pienākums izmantot ekomarķējumu konkursa ietvaros, jo pārāk daudzu attiecīgo ekomarķējumu pastāvēšana var radīt valsts iestādei administratīvo un tehnisko izaicinājumu daudzo ekomarķējumu salīdzināšanā, lai apstiprinātu, ka tie ir ekvivalenti utt. Situācijā, kur valsts iestāde ir iepazīstināta ar konkrētu ekomarķējumu, tā zina procesu šāda marķējuma piešķiršanai, un zina testēto produktu īpašības, ekomarķējumu var izmantot, lai padarītu konkursa procesu efektīvāku.

Bez tam, valsts iestādēm vajadzētu pievērst uzmanību produktu kategoriju identificēšanai un šo produktu zaļo īpašību publiskošanai, ko varētu pieprasīt valsts iestāde. Valsts iestāde var tad identificēt, ka šo produktu sertificēšanas process ir lieks, jo, ja tirgū piedāvājamiem produktiem ir nepieciešamās zaļās īpašības, tad šie produkti jau pēc dabas ir ilgtspējīgi un zaļi. Tādējādi sanāk, ka valsts iestāde, iegādājoties šādu produktu, veic zaļu pirkumu.

6. ZPI mērķu ieviešanas uzraudzība

Vienkāršākā metode, kā uzraudzīt ZPI ieviešanu, ir skaitliski izmērīt apstrādāto zaļo konkursu skaitu, t.i., konkursus, kuros parādās jebkāds vides elements. Patiesībā, tai vajadzētu būt standarta sadaļai jebkurā atskaites procesā ZPI politikas ietvaros.

Plašākas ziņošanas prakses var ietvert:

- paša pasūtījuma vērtības un izmantoto vides kritēriju relatīvās vērtības noteikšana, piem., norādot zaļo elementu procentuālo vērtību salīdzinājumā ar visu pasūtījumu;
- jebkādu tehnisko inovāciju ietekmes uz dabisko vidi mērījumi, un;
- ziņošana par produkta visa dzīvescikla izmaksu samazinājumu, pateicoties tam, ka tas ir zaļš, tajā pašā laikā ņemot vērā tā ietekmi uz vidi.

Jo nozīmīgāks ir konkurss, jo vairāk ziņošanas pienākumi ar to ir saistīti.

7. Administratīvā sloga ierobežošana uzņēmējiem, kas piedalās iepirkuma procesā

Iepriekš aprakstītās elektroniskās publisko iepirkumu platformas ieviešana lieliski samazinās administratīvo darbu, kas jāveic uzņēmējiem/darbuuzņēmējiem, ja tie vēlas piedalīties dotajā konkursā.

Tomēr pirms šāda sistēma tiek ieviesta, lai palīdzētu samazināt administratīvo slogu, darbuuzņēmēja paziņojumiem ir jābūt ticamiem un tādiem, uz kuriem var paļauties, katras konkursa atbildes vērtēšanas nolūkos. Izvērtēšanas nolūkos vajadzētu būt pietiekami, ka solīšanas darbuuzņēmēji iesniedz līgumslēdzēja valsts iestādei personisku paziņojumu kā pierādījumu, ka tie atbilst noteiktām prasībām. Solītājiem, kas ir konstatēti kā šāda rakstura nepatiesa personiskā paziņojuma iesniedzēji, vajadzētu saņemt nopietnas sankcijas, izslēdzot tos no turpmākas piedalīšanās konkursos. Tie var arī saskarties ar kriminālatbildības draudiem.

Tehnoloģiju attīstība saistībā ar dokumentu automātisko tulkošanu palīdzēs samazināt citu administratīvos uzdevumu apjomu darbuuzņēmējiem, kas piedalās konkrētos konkursos; valodas barjeru, kas var pastāvēt starptautiskos konkursos.

Papildu informācija

Šo politikas kopsavilkumu sniedz Īrijas Republikas Komunikāciju, klimata darbības un vides departaments / Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil, un tas ir balstīts uz atskaiti, ko sagatavoja Polijas Lodzkie reģiona valsts iestāde, GPP4Growth partneris. Pilna atskaite tiek saukta 'Politikas rekomendāciju atskaite par esošo resursu ziņā efektīvo politiku un ZPI plānu uzlabošanu', un tā ir pieejama pēc pieprasījuma.

Lai iegūtu vairāk informācijas par GPP4Growth, apmeklējiet www.interregeurope.eu/gpp4growth

JAUTĀJUMI

Kontaktpersona:

Komunikācijas, klimata
pārmaiņu un vides
departaments

Adrese:

Newtown Road,
Wexford, Īrija

Tālrunis: 01 6782570

E-pasts:
gpp@dccae.gov.ie